

Суфізм

[Українська – Ukrainian – أوكرائي]

Переклад:

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

& Мухаммада аль-Гарбі

Перевірка: Андрій Шистеров

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿ الصوفية ﴾

« باللغة الأوكرانية »

ترجمة: المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& محمد الغري

مراجعة: أندريا شيستروف

2014 - 1435

IslamHouse.com

Суфізм

Вступ

Чи то з документального фільму на ТБ або ж з красиво оформленого сайту, більшість чуло про «суфіїв» і «суфізм». Програми по телевізору виходять в ефір, ток-шоу згадують про них і політики говорять про пильний інтерес до цієї групи ... варто тільки набрати слово «суфій» у будь-якій пошуковій системі, як ви побачите безліч відео і фотографій. У кіберпросторі можна переглядати зображення та відео суфійських містиків і старійшин, танцюючих на тлі яскравих мелодій. Тривожні образи містичних суфійських старійшин, що протикають голови ножами або тих, які піддають себе різним видам тортур також дуже поширені. Той, хто цікавиться ісламом, може отримати невірне уявлення про іслам і мусульман, бо на Заході «Суфії» і «Суфізм» є просто синонімами до ісламу і мусульман.

Виникає питання, чи дійсно вони мусульманами і чи практикують вони іслам? Перш ніж почати, я повинен згадати, що є багато сайтів, статей і книг, які були написані і зібрані разом, але більшість із них говорить про суфізм емоційно, що приводить до думки про їхню неупередженість. В цьому скромному починанні, я намагаюся писати про «суфізм» інформативно, віддаляючись від будь-яких упереджень.

Хоч і невелику кількість, але суфіїв можна знайти в багатьох країнах, мусульманських і не мусульманських. Але всупереч думці, що суфізм є однією «групою», він ділиться на «ряди»; кожен відрізняється від іншого вірою та практикою. Деякі групи більші від інших, є і такі, що зникли з плином часу. Серед збережених груп сьогодні, є Тіджані, Накшабанді, Кадір і Шадтхілі.

Походження суфізму

У своїй ранній формі, суфійські вчення підкреслювали, що людина повинна приділяти більше уваги духовним аспектам ісламу, через те, що багато хто упускав цю високу мету ісламу. Але за якийсь час, сумнозвісні суфійські старійшини представили практики нехарактерні ісламу і тому, що віталосся його послідовниками. Введені практики включали танці, музику і навіть гашиш.

Вчений Ібн аль-Джазі, писав у своїй книзі «Тальбіс Ібліс» про походження назви, яку використовувала ця група, кажучи: «Вони називаються цим ім'ям у зв'язку з першою людиною, яка присвятила своє життя поклонінню Каабі. Ім'я людини було Суфах».

Відповідно, ті, хто хотів наслідувати його, називали себе «суфіями».

Ібн аль-Джазі також згадує ще одну причину, він сказав: «Вони носять вовняний одяг. Шерсть на арабському називається «Суф». Вовняний одяг був ознакою аскета в ті часи, бо шерсть була найдешевшим

матеріалом і дуже грубим на шкірі; Коротше кажучи, це було символом аскетизму. У кожному разі, слово суфій не існувало за часів Пророка Мухаммада і його сподвижників, а вперше з'явилося приблизно у 200 хіджрі (200 років після переселення Пророка з Мекки до Медини).

Добре відомий вчений, Ібн Тейм, згадує, що перша поява суфізму була в Басрі, Іраці, де люди пішли на крайні заходи в поклонінні і відході від мирського життя, прикладу яких не було в інших землях.

То що ж таке суфізм?

Суфізм представляє собою ряд концепцій і практик, які варіюються від бідності, усамітнення та обману до співу і танців; він базується на поєднанні різних релігій і філософій, таких як грецька філософія, зороастризм, буддизм, індуїзм, а також іслам. Сходознавці й самі суфії часто називають себе прихильниками «ісламського містицизму», для того, щоб створити враження, що іслам повністю або частково догматична релігія з набором безглузвих ритуалів. Сама природа суфізму (або «*тасаввуф*») виступає проти того, у що мусульмани повинні вірити. Це буде пояснено далі, коли я буду згадувати про суфійські переконання в цілому.

Риси мусульманина

Мусульманин завжди посилається на Коран і розповіді пророка Мухаммеда, нехай благословить його

Господь, його Сунни, в питаннях релігії. Бог говорить нам в Корані:

Для віруючого чоловіка і віруючої жінки немає вибору при прийнятті ними рішення, якщо Аллах і Його Посланник вже прийняли рішення. А хто не послухається Аллаха і Його Посланника, той впаде у очевидну оману. (Коран 33:36)

Пророк Мухаммад підкреслив важливість слідування Корану і Сунні, а також небезпеку запровадження нововведень в ісламі. Відомо, що Пророк сказав: **«Хто робить справу, яку я не вказував (тобто, яка є поза ісламським правом), той повинен бути відкинутий».** (Сахіх Муслім)

Ібн Масуд (супутник пророка), хай буде Аллах задоволений ним, сказав:

«Посланник Аллаха, нехай благословить його Господь, накреслив пряму лінію на землі рукою, і сказав: «Це прямий шлях Божий». Тоді він накреслив (коротку) лінію по кожному сторону від попередньої; Потім він сказав: **«Ці (короткі) лінії, кожна з них має диявола, що запрошує людей до нього»** Потім він прочитав вірш (з Корану):

Такий Мій прямий шлях. Слідуйте йому і не слідуйте іншими шляхами, оскільки вони зіб'ють вас з Мого шляху. (Коран 6: 153).

Сахіх: Передано Ахмадом ан-Нісайя:

Мусульманин повинен коритися Богові і Його Посланнику. Це є найвищим зобов'язанням в ісламі. Одним з них також є не сліпе слідування релігійним лідерам; швидше, ми, як люди, зобов'язані використовувати зобов'язання, дані нам Богом, щоб думати і міркувати. Суфізм, з іншого боку, є вказівкою, яка позбавляє людину свободи думки і особистого бачення, а також робить її залежною від Шейха. Як було сказано деякими суфійськими старійшинами: «Потрібно бути з Шейхом як мертва людина при омиванні, тобто не слід сперечатися чи виступати проти думки Шейха і потрібно виказувати загальний послух і підпорядкування йому».

Істинні мусульмани задоволені назвою «мусульмани», даною їм Всемогутнім Богом, як Він каже:

Він обрав вас і не зробив для вас ніякого ускладнення в релігії. Така віра батька вашого Ібрахіма (Авраама). Він (Аллах) нарік вас мусульманами до цього і тут (у Корані), щоб Посланник був свідком для вас, а ви були свідками для людей. (Коран 22:78)

Суфії можуть наполягати на тому, що вони мусульмани, але в той же час деякі наполягають на ідентифікації їх як суфіїв, а не мусульман.

Короткий огляд ісламських вірувань: Віра в Бога

Якщо коротко, то мусульманин вірить в Єдиного Бога. У Нього немає співтоваришів; ніхто не подібний Йому. Бог, Всевишній, говорить:

Немає нікого подібного Йому, і Він – чує, бачить.
(Коран 42:11)

Бог відділений від Свого творіння і не є його частиною. Він - Творець, а все інше - це Його творіння.

Суфії мають ряд вірувань щодо Бога, Всевишнього; з цих переконань:

а) **Аль-Хулул**: Ця віра означає, що Бог, Всевишній, перебуває в Його створінні.

б) **Аль-Іттіхад**: Ця віра означає, що Бог, Всевишній, і створіння – єдині, єдині в присутності.

в) **Вахдатул-вуджуд**: Ця віра означає, що не слід розрізняти Творця і створіння, адже створіння і Творець є одним цілим.

Мансур аль-Халаж, вельми шанований суфіями, сказав: «Я той, Кого я люблю», він вигукнув: «Той, Кого я люблю - це я; ми дві душі, що спільно мешкають в одному тілі. Якщо ви бачите мене, ви бачите і Його, і якщо ви бачите Його – ви бачите мене».

Мухіюдін Ібн Арабі, також шанований в суфізмі, був сумнозвісний через власне твердження: «Той, хто у мене під платтям не хто інший, як Бог», «Раб – це Господь і Господь - це раб».

Наведені вище переконання сильно суперечать мусульманській вірі в Єдність Бога, адже Іслам є суворим монотеїзмом. Ці суфійські вчення близькі до деяких християнських або індуїстських переконань про реінкарнацію. С.Р. Шарда у своїй книзі, «Суфійська думка» сказав: «Суфійська література періоду пост-Тимура показує істотну зміну в змісті думки. Вона пантеїстична. Після падіння мусульманської ортодоксії від влади в центрі Індії протягом століття, в зв'язку з вторгненням Тимура, суфізм став вільним від контролю мусульманської ортодоксії і приєднався до індуїстських святих, які вплинули на них з дивовижною силою. Суфізм прийняв монізм і подружню відданість від школи вайшнавської веданти, бгакті і йогічних практик школи вайшнавської веданти. До цього часу, популярність ведантичного пантеїзму серед суфіїв досягла свого апогею».

Віра в Пророка

Мусульманин вірить, що Пророк Мухаммад був останнім пророком і Посланцем Бога. Він не був божественним, і йому не поклонялися; але йому повинні коритися і ніхто не може поклонятися Богу інакше, ніж заповідав Пророк Мухаммад.

Суфійські гілки мають велику кількість різних вірувань у ставленні до пророка Мухаммада. Деякі з них вважають, що він не володів знанням, яке мають суфійські старійшини. Аль-Бусто, суфійський Шейх сказав: «Ми

вступили в море знань на березі якого стояв Пророк і Посланник».

Інші суфії приписують Пророку деякий тип божества, кажучи, що всяке створіння було створено зі «світла» Пророка Мухаммада. Деякі навіть вважають, що він був першим зі створінь і що він відпочиває на престолі Божому. Це віра Ібн Арабі та інших суфіїв, які прийшли після нього.

Віра в Рай і Пекло

Якщо коротко, мусульмани вірять, що Пекло і Рай існують зараз, і є двома фактичними обителями. Пекло – це місце, де грішна людина буде покарана, а Небеса – це місце, де благочестива людина буде нагороджена.

Суфії, в цілому, вважають, що не слід просити Бога дарувати їм Рай; вони навіть стверджують, що *Валі* (підопічний) не повинен шукати його, бо це ознака відсутності інтелекту. Для них «Рай» має нематеріальне значення, наприклад, для отримання знань про невидиме від Бога або щоб полюбити Його.

Що стосується Пекла, суфій вважає, що не слід намагатися втекти від нього. За їхніми словами, істинний суфій не боїться вогню. Деякі навіть вважають, що якщо старший суфій плюне на вогонь, той згасне, як Абу Язід аль-Бусто стверджував.

Принципи суфізму

«Умисне і повне підпорядкування Шейху», є, мабуть, девізом суфізму. З першого погляду очевидно, що особливий і повний зв'язок утворюється між главою суфійського ордена («Шейхом») і *мюрид* (послідовником); розуміння принципів суфізму полягає в розумінні його базової структури. Так про що це все?

В основному, послідовник дає клятву вірності, в результаті чого він зобов'язується підкорятися Шейху, і в свою чергу Шейх обіцяє позбавляти прихильника від кожної проблеми або лиха, які можуть йому випасти. Шейх також пропонує щирим послідовникам прибуткові додаткові пільги. Після того, як послідовник погоджується, він благословляється і йому призначається *зікр* (Співи). Послідовник також повинен вести своє життя таким чином, щоб відповідати суфійському порядку. Якщо виникає конфлікт між його обов'язками в порядку і зовнішніми обов'язками, послідовник повинен діяти за указом Шейха. Таким чином, керівництво Шейха над послідовником стає абсолютним.

В цілому, послідовник відділений від зовнішнього світу і експлуатується у багатьох речах. Як мусульмани, ми вважаємо, що жодна людина не має особливої сили або здатності врятувати нас від лиха могили чи майбутнього життя. Кожен з нас буде стояти перед Богом і буде оцінюватися окремо.

Бог говорить нам:

Ось деякі з них сказали: «Навіщо вам перестерігати людей, яких Аллах погубить або піддасть тяжким мукам?» Вони сказали: «Щоб виправдатися перед вашим Господом». (Коран 7: 164)

Ми також вважаємо, що як мусульмани, ми не повинні підкорятися і кланятися нікому, крім Бога, Всемогутнього. Крім Творця, всі схильні робити помилки. Пророк, нехай благословить його Аллах, сказав:

«Кожен син Адама помиляється, але кращий з них той, хто зміг покаятися». (*Тірімзі*)

Шейх

Він є «вищим органом», главою «розподілу роботи» всередині ордену і дає кожному з послідовників необхідний *зікр*. Це людина, яку послідовники цілковито слухаються; після цього набирають чинності два універсальних закони Шейха:

а. Послідовник ніколи не повинен сперечатися із Шейхом і просити у нього доказів щодо його дій.

б. Той, хто виступає проти Шейха, порушить «заповіт» і, таким чином, буде усунутий від усіх пільг, що надаються Шейхом, навіть якщо він залишиться йому близьким другом.

Як мусульмани, ми вважаємо, що всі акти поклоніння є «*Тавкефія*», тобто не підлягають обговоренню. Таким чином, вони повинні обґрунтовуватись текстовими

доказами, які є одночасно справжніми і вирішальними. Бог, Всевишній, говорить нам:

Покажіть ваш доказ, якщо ви говорите правду. (Коран 2: 111)

Ми вважаємо, що немає посередника між Богом і Його рабами. Ми молимося до Нього безпосередньо. Бог говорить нам:

Ваш Господь сказав: «Кличте до Мене, і Я відповім вам. Воістину, ті, які звеличуються над поклонінням Мені, ввійдуть до Пекла приниженими». (Коран 40:60)

В суфізмі, Шейх вважається «натхненною людиною, чийм очам відкриваються приховані таємниці, адже Шейхи бачать світло Бога і знають, які думки і плутанина є в людських серцях. Ніщо не може бути приховано від них». Ібн Арабі, стверджував, що він отримує пряме одкровення від Бога, подібно до того, як Пророк Мухаммад робив, і говорив: «Деякі роботи, які я писав, писалися з Божого одкровення мені уві сні, або через містичні одкровення». *М. Ібн Арабі, "Обрамлення Мудрості", стор.3*

Ми вважаємо, що невидиме знання належить тільки Богу. Той, хто претендує на невидиме знання, говорить неправду. Бог говорить нам:

Хто може бути несправедливішим від того, хто зводить наклеп на Аллаха чи каже: "Мені дано одкровення", - хоча ніякого одкровення йому не дано? (Коран 6:93)

Пророк сказав:

«Не твори брехню проти мене, бо той, хто робить так - входить у вогонь». (*Сахіх Муслім*)

Угода

Це цікавий обряд, який на сьогоднішній день, є найбільш важливим принципом суфізму, бо поширений серед усіх суфійських гілок. У ньому Шейх і послідовник беруться за руки і закривають очі в урочистій медитації. Послідовник щиро зобов'язується підкорятися Шейху, своєму лідеру і наставнику на шлях Божий. Він також зобов'язується дотримуватися обрядів впродовж усього свого життя і обіцяє ніколи не йти, поряд із цим послідовник обіцяє повну і беззастережну вірність, послух і лояльність до Шейха. Після цього Шейх вимовляє:

Воістину, ті, які присягають тобі, присягають Аллаху.
(Коран 48:10)

Послідовник потім отримує свій *Зікр*. Шейх питає послідовника: «Чи прийняв ти мене своїм Шейхом і духовним наставником перед Богом, Всемогутнім?» У відповідь, послідовник каже: «Я прийняв», і Шейх відповідає, кажучи: «І я прийняв». Обидва читають «свідоцтво віри» і церемонія закінчується, коли послідовник цілує руку Шейха.

Вся ця церемонія була невідомою у часи Пророка і кращих трьох поколінь, які передували йому. Пророк сказав:

«Той, хто житиме після мене, побачить багато відмінностей (тобто релігійних нововведень); дотримуйтеся моєї сунни і сунни моїх праведних халіфів».
(Абу Дауд)

Пророк також сказав:

«Воістину, кращі промови в Книзі Бога, а кращі керівництва від (пророка) Мухаммеда і злом в усіх релігійних питаннях є нововведення. Кожне нововведення (в релігії) є невірним і кожен *біда* є неправильним, і кожна неправедність приведе до Вогню». (Сахіх Муслім)

Зікр

Він також відомий як «*вірд*». У суфізмі це практика повторення імені Бога, і повторення заданої кількості закликів. Ці заклики можуть включати благання до мертвих або звернення за допомогою до кого-небудь, окрім Бога.

Ахмад ат-Тіджані, суфійський старійшина, стверджував, що *вірд* був розпочатий пророком Мухаммадом; але він не вчив цьому всіх своїх сподвижників. Тіджані стверджує, що Пророк знав, що прийде час, коли *вірд* буде оприлюднено, але людина, яка зробила б це, ще не існувала. В результаті, суфії вважають, що в нині ведеться передача між пророком Мухаммадом та їхнім Шейхом.

Зікр класифікується суфійськими старійшинами на три категорії:

А. *Зікр* простолюдинів, у якому вони повторюють «Ля ілляха Іль-Аллах Мухаммад-ур-Расуллях» (тобто немає Бога, крім Аллаха, і Мухаммад Його Пророк)

Б. *Зікр* високого класу, в якому повторюється ім'я Бога «Аллах».

С. *Зікр* еліти, яка повинна повторювати Божественний займенник «Ху» (тобто, «Він»).

Час від часу, *Зікр* оспівується в мелодійних гімнах із заплющеними очима, для яких може відтворюватися багата музика (іноді це дуже важливо); Більше того, деякі з них танцюють перед Шейхом, кажучи *Зікр*. Часто, *Зікр* включає відкрите багатобожжя (найбільший гріх в ісламі). Бог говорить нам:

Тобі і твоїм попередникам вже було послано: «Якщо ти станеш долучати співтоваришів, то марними будуть твої діяння і ти неодмінно станеш одним із потерпілих збиток». (Коран 39:65)

Тлумачення Корану

В суфізмі, вивчення, тлумачення Корану або роздуми про значення віршів не рекомендується, а часом, навіть заборонено. Суфії заявляють, що кожен вірш Корану має зовнішнє значення і внутрішній зміст. Внутрішній сенс розуміється виключно суфійськими старійшинами. Для цього, суфії ввели поняття і слова, які зовсім далекі від вчення ісламу.

В Корані Бог, Всевишній закликає нас правильно розуміти Його слова. Бог говорить нам:

Це - благословенне Писання, яке Ми послали тобі, щоб ви міркували над його аятами і щоб володіючи розумом, пом'янули повчання. (Коран 38:29)

Тлумачення Корану здійснюється шляхом вивчення Корану разом із Сунною; ці два джерела ісламського права повинні йти рука об руку, як один єдиний блок. Ми повинні розуміти та інтерпретувати Коран і Сунну так, як вони розумілися першими поколіннями.

Висновок

Як видно з вищесказаного, суфізм досить різко відрізняється від істинної сутності ісламу. Суфізм впроваджує в послідовника бажання зупинитися за допомогою основних обов'язків, даних йому Богом, Творцем світу і підкоритися у рабстві.

Іслам, з іншого боку, дуже простий; у ньому немає необхідності в посередниках або будь-яких святих між людиною і Богом, і коритися варто тільки Богу, Всевишньому.

www.islamhouse.com

WWW.ISLAMHOUSE.COM